

**INGLIZ TILINI O'RGANISHDA ZAMONAVIY
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH**

Abdimurotova Xulkar

Samarqand Davlat chet tillar instituti Ingliz tili 2 fakulteti Maktabgacha va

Boshlang'ich ta'limda ingliz tili yo'nalishi

2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: N.N.Zubaydova

***Annotatsiya:** Maqolada ingliz tilini o'rganish va o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish va samarali natijalarga erishish bo'yicha ma'lumotlar keltirilgan.*

***Kalit so'zlar:** innovatsiya, texnologiya, samaradorlik, ixtisoslashtirish, axborot- kommunikatsiya, telekommunikatsiya.*

Bugungi fan texnika taraqqiyoti davrida fan va ta'lim talablari o'qituvchilariga yangi vazifa va bir qancha ma'suliyatlarni yuklaydi. Zamonaviy texnologiyalarni kirib kelishi bilan ingliz tilini o'qitish ko'rsatkichlari sezilarli darajada kundan-kunga oshib bormoqda.

Xorijiy tillarni o'rganishni takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 19 yanvardagi 34-son qarori qabul qilingan. Qarorda 2022/2023 o'quv yilidan boshlab umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari uchun zamonaviy til o'rgatish metodikalari asosida ishlab chiqilgan chet tili darsliklarini to'liq chop etish va ta'lim tashkilotlariga yetkazish choralari ko'rish va yangi darsliklardan foydalanish metodikalari bo'yicha o'qituvchilar va metodistlar uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish hamda 2023-yil 1-yanvardan boshlab maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus va professional, shuningdek, maktabdan tashqari ta'lim tashkilotlari chet (ingliz, fransuz, nemis, ispan, italyan, arab, xitoy, yapon, koreys, turk, fors, urdu va hind) tili fani o'qituvchilarining

attestatsiyasi jarayonida o'quv fani bo'yicha malaka sinovlari Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi tomonidan tinglab tushunish, o'qish, yozish hamda gapirish ko'nikmalarini baholashni nazarda tutuvchi kasbiy sinov shaklida o'tkazish haqidagi ma'lumotlar keltirilgan.

Hozirgi kunda ingliz tilini o'rganishning ahamiyati O'zbekistonda avvalgiga qaraganda ancha yuqori bo'lib bormoqda. Bir qancha ingliz tili mutaxassislari ingliz tilini o'rganishni yangi metod va yo'llarini hayotga tadbiq qilishmoqda. Bu albatta chet tillarni o'qitish samaradorligini yanada oshiradi.

Texnologiyalardan foydalanib, o'qitishning bir qancha o'ziga xos afzalliklari mavjud. Bundan tashqari, u o'qitish tizimini ancha samaradorligini oshiradi va o'z navbatida til o'rganiyotgan o'quvchini zamon bilan hamnafas bo'lib, olg'a intilishiga ko'maklashadi. Texnologiya asta sekinlik bilan an'anaviy o'qitishning o'rnini egallamoqda. Bugungi kunda televizion dasturlarda bir qancha ingliz tilini o'rgatishga ko'maklashuvchi yangi dastur va ko'rsatuvlar muntazam ravishda uzatilib kelinmoqda. Shuni ham alohida ta'kidlash kerakki, bugungi kunda o'qitishning samaradorligini oshirish uchun O'zbekistonda yangi zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanishning yangi metodlari joriy qilindi. Misol uchun, multimediya asosida chet tili o'rgatilayotgan o'quvchida to'rt ko'nikmani rivojlantirish, qiziqarli materiallar orqali ham ko'rib, ham eshitib o'rganish imkoniyati paydo bo'ldi. Bundan tashqari o'quvchi jonli harakatlarni ko'rib ba'zi so'zlarning ma'nosini taxmin qila oladi va uni tushinishga harakat qiladi.

Ingliz tili darslari davomida ba'zi o'qituvchilarning texnologiyalarni qo'llashni bilmasliklari va foydalanmasliklari, o'quvchilarning bir muncha zerikishlariga olib keladi. Aynan shu sababli ya'ni o'rganuvchining ishtiyoqini so'ndirmaslik uchun dars davomida texnologiyalardan va kamida komputerdan foydalanish o'rganuvchining qiziqishini ortib borishini yanada ta'minlaydi. Zero, o'rganuvchining yoshiga, qiziqishiga, qobiliyatiga, darslarni o'zlashtirishiga qarab tayyorlangan o'quv materiallari albatta samara beradi. Aksincha, bizlar

ushbu talablar asosida o`quv materiallarini tanlamasak, boshlang`ich sinf o`quvchilariga murakkab so`zlardan iborat bo`lgan video-filmlar, qo`shiqlar yoki matnlarni eshittirsak yoki multimedia, kompyuterlar orqali namoyish etsak, o`rta va yuqori sinf yoki guruh o`rganuvchilariga juda ham sodda matnlardan iborat o`quv materiallarini namoyish etganimizda o`rganuvchilarning tilni o`rganishga bo`lgan qiziqishlari asta-sekin so`na boshlaydi va darslarni o`zlashtirmay qo`yishadi. Bu esa o`z navbatida baholarning pasayib ketishi, o`qituvchining o`quvchilar oldida o`z hurmatini yo`qotib qo`yishga olib kelishi mumkin. Demak, bundan kelib chiqadiki dars davomida texnologiyalardan shunchaki foydalanish emas, balki ularni o`z o`rnida qo`llay bilish va texnologiyalardan foydalanish o`quvchi bilimni oshirishga xizmat qilishini ta`minlash asosiy vazifa hisoblanadi. Hozirgi CEFR ya`ni Xalqaro Yevropa ta`lim standartlarining talablari bo`yicha to`rtta: (writing, reading, listening, speaking) ingliz tilida yozib, o`qib, tinglab, so`zlashib o`rganish kompetensiyalari bo`yicha olib borilayotgan darslar davomida texnologiyalardan unumli va o`rinli foydalanish ahamiyatlidir. Masalan, tinglab – tushunish darslarida audio matnlarni qo`yib eshittirishning ham o`ziga yarasha qonun-qoidalari mavjud. Unda asosiy maqsad o`rganuvchi eshitayotgan audio materialni tushunib olishi va uni qiynalmasdan tahlil qila olishi muhimdir. Buning uchun esa eng avvalo, muhitni audio materialni qo`yib eshittirish uchun hozirlash, bunda tinglovchilar osoyishta muhitni ta`minlashlari, o`qituvchi esa qo`yilayotgan audioning sifatiga hamda ovoz kuchaytirgichlarning yaxshi ishlayotganligiga e`tibor qaratishi va audioni eshittirishdan oldin va keyin bajariladigan mashqlarning tayyor ekanligi va o`rganuvchilar tarqatma materiallar bilan ta`minlangan bo`lishi lozim. Qo`yilgan barcha talablar amalga oshirilgach, o`qituvchi audio materialni o`rganuvchilarga qo`yib eshittirishni boshlashi mumkin. Eshittiruv kamida ikki marta amalga oshiriladi aks holda til o`rganuvchilar mavzuni tushunmasliklari va audio material eshit bo`lingach bajariladigan mashqlarni to`g`ri bajara olmasliklari mumkin.

Shuningdek, so`zlashib va yozib o`rganishda ham texnologiyadan foydalangan holda dars o`tish jarayonida multimedialardan foydalanib, o`rganuvchilarga video

– filmlar, roliklar namoyish qilish va uni muhokama qilish juda samarali usul hisoblanadi. Bunda o`rganuvchilarga tanish bo`lgan lug`at ishlatilishi, yangi va murakkab so`zlar ishtirok etgan bo`lsa so`zlarga izoh berish, yangi so`zlar bilan bog`liq bo`lgan mashqlar bajarib olingach, video materialni namoyish etish mumkin. Bu jarayonni amalga oshirish uchun ham albatta tinch, shovqin bo`lmagan muhit, qulay va toza sinfxona, barchaga tamosha qilish imkonining mavjud bo`lishi, ovoz kuchaytirgichlarning ishlayotganini tekshirib chiqish muhimdir. Videoni qo`yib berishdan oldin, o`rganuvchilarning namoyish etilishi kerak bo`lgan video mavzusi haqida suhbatlashish, savol-javoblar o`tkazish, haqiqatdan ham o`rganuvchilar ushbu mavzuga qiziqishayotganliklariga amin bo`lgach video materialni qo`yib berishi kerak. Video tugagach o`qituvchi o`quvchilarning video-film haqidagi fikrlari bilan qiziqishi, mashqlar bajarishi kerak bo`ladi. Ushbu etaplar to`g`ri amalga oshirilgach, bu darslar albatta o`rganuvchilarning qiziqishlari va bilimlarining ortib borishiga katta hissa qo`shadi. Bundan kelib chiqadiki, darslarimizni yanada boyitish, o`rganuvchilarni qiziqitira olish, ularning bilimlarini boyitishda zamonaviy texnologiyalarning o`rni beqiyosdir. Ularni to`g`ri va o`rinli qo`llay olish esa yutuqlarimizning asosiy garovi hisoblanadi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 19.05.2021 yildagi 312-son qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 19.01.2022 yildagi 34-son qarori.
3. Harmer, J. (2007). *How to teach English*, Harlow, Essex: Pearson-Longman
4. Johnson, D., & Eisenberg, M. (2006). *Learning and Teaching Information Technology- Computer Skills in Context*, East Lansing, Mi, Eric document ED465377, Retrieved June 7, 2007, from <http://www.ericdigests.org/2003-1/skills.htm>.
5. Warschauer, M., & Kern, K. (2000). *Network-based Language Teaching: Concepts and Practice*, Cambridge: Cambridge University Press.

6.Makhmudova G.B. The Development of Scientific Theories of Metaphor Translation from the Cultural Point of View. International Journal on Integrated Education 6 (5), 329-332